

ТВОРЧИЙ БЕНЕФІС ДУЕТУ АКОРДЕОНІСТІВ «КОНЦЕРТИНО»: ТРАДИЦІЯ ТА НОВАЦІЯ ІНТЕРПРЕТАЦІЙ

Уже традиційною подією в музично-мистецькому житті Івано-Франківська є осінні концерти дуету акордеоністів «Концертіно» – заслуженого артиста України Мирона Черепанина та Марини Булди. Очевидно, одним із творчих кредо колективу є не тільки популяризація акордеона (нагадаємо, що саме на Прикарпатті М.Черепанин як завідувач кафедри музикознавства та методики музичного виховання був організатором музичного марафону Дня українського баяна і акордеона в Івано-Франківську), але й демонстрація концертно-виконавських можливостей цього інструмента в різних жанрово-стильових і художньо-естетичних вимірах музичної культури. Кожний філармонійний концерт дуету акордеоністів відзначається оригінальністю виконавської інтерпретації та концепційністю побудови програми. Не менш яскравою стала подія, що відбулася і цього разу в Івано-Франківській обласній філармонії 5 листопада 2013 року.

Анонсована програма концерту традиційно відзначалася чіткою диференціацією репертуару, що було обумовлено як жанрово-стильовою специфікою музичних творів так і виконавським складом учасників концерту, оскільки до створення означеного проекту долучилися також лауреати міжнародних конкурсів струнний ансамбль «Quattro Corde» (керівник Анжела Приходько), ансамбль народної музики «Бревіс» (керівник Ярослав Бибик) та джаз-квартет «Art-Prestige» (керівник Арсен Бучинський). Зазначимо, що кожен з вищеназваних колективів асоціюється з певними жанрово-стильовими напрямками, які знаходяться в сфері їхніх творчих інтересів. Це є цілком закономірним, адже з позиції історичного музикознавства інструментальний склад виконавців ще від початку виникнення інструментів та музичних колективів часто був пов'язаний з певною сферою і середовищем музичної культури – побутовою чи духовною музикою, розважальною, або навпаки – серйозною, народною чи професійною. Таким чином, саме специфіка інструментального складу виконавців зумовила диференціацію концертної програми, що виявилось в її цілісності, художній довершеності і перекон-

ливості музичних образів.

Отож, в першій частині концерту дуету акордеоністів звучали відомі класичні твори українських та зарубіжних композиторів у супроводі струнного ансамблю «Quattro Corde», серед яких: «Мелодія» М.Скорика, «Українська карпатська рапсодія» Л.Колодуба (IV частина), «Козачок» із симфонії невідомого автора, каватина Фігаро з опери «Сивільський цирюльник» Дж.Россіні, полька «Трік-трак» Й.Штрауса.

Очевидно, що кожен з вищеназваних творів в оригіналі не був написаний для дуету акордеоністів, тому актуальним завданням для його учасників було здійснення перекладу, аранжування для двох акордеонів (М.Черепанин, М.Булда) і струнного ансамблю (А.Приходько). В цьому контексті варто відзначити і творчу майстерність здійснених аранжувань, що не тільки виявляли спрощення чи пристосування фактури твору до виконавських можливостей акордеона, але й свідчили про самотність індивідуального виконавського стилю і специфіку тлумачення художнього образу. Разом з цим, індивідуальний стиль аранжувань та виконавський погляд колективу на окремі композиції жодним чином не змінювали ідею художнього образу оригінального першоджерела, навпаки – поряд

із збереженням мелодичної, ладо-гармонічної основи, музичної форми в аранжуваннях колективу є чимало «акордеонних» прийомів інтонування, зміна тембрового звучання, артикуляції чи динаміки, що свідчать про творчий підхід до аранжувань музичних творів із врахуванням звукової специфіки конкретного музичного інструмента – акордеона. Наприклад, яскравими творами у цьому сенсі є «Козачок» із симфонії невідомого автора чи «Українська карпатська рапсодія» (IV ч-на.) Л.Колодуба. Авторське переосмислення симфонічної партитури разом з використанням специфіки народного мелосу, закличних інтонацій, мелодико-гармонічних та метроритмічних особливостей української пісенності, оригінальних музичних інструментів, зокрема тріскачки, козацького ріжка (народна назва – «бузька») не залишили байдужими ні юних, ні старших представників слухачької аудиторії, які з емоційною піднесеністю вигукували «браво!» і з цікавістю очікували на виконання наступного анонсованого твору. Крім цього, важливе значення в своїх аранжуваннях учасники дуету «Концертіно» надавали тембральному звучанню виконуваних творів, де тембр є важливим засобом і носієм художньої виразності, покликаним різносторонньо виразити музичний образ.

Характерно, що такий погляд М.Черепанина і М.Булди на аранжування музичних творів є не тільки емпірично зафіксований в перекладених і виконаних ними творах, до речі, опублікованих у декількох навчально-методичних посібниках «Аранжування та обробки концертних творів для двох акордеонів», але також має ґрунтовну теоретичну основу. Перевага акордеоністів над іншими виконавцями полягає в тому, що всі академічні інструменти (за виключенням органа) за своїми звуковими якостями «монохронні», «одноколірні», лише з одним тембром. Звук сучасного акордеона «поліхронний», «різноколірний», багатотембровий. Саме ця характерна особливість інструмента цілком успішно використана авторами аранжування. Таким чином, аранжування концертних творів для учасників дуету є не тільки вимогою виконавської практики, пошуком і створенням репертуару для свого колективу, але й науковою проблемою, що розробляється виконавцями на теоретичному рівні, реалізуючи в такий спосіб взаємозв'язок теорії з практикою, поєднуючи в єдине ціле мистецького гносеологічного процесу протилежні течії філософії Нового часу – раціоналізм та емпіризм.

Не менш цікавою і захоплюючою була друга частина концерту за учас-

ттю «Концертіно» та ансамблю народної музики «Бревіс». Специфіка інструментального складу виконавців двох колективів (дві скрипки, баян, сопілка, великий барабан з тарілкою, цимбали, контрабас + два акордеони) виявляла органічний інтонаційний взаємозв'язок і в окремих творах нагадувала атмосферу жанрових сцен народного музикування. І не дарма! Адже акордеон (гармоніка в історичній ретроспективі) ще з кінця XIX століття бере активну участь у виконавській практиці народної музичної культури. Більш того, чимало наукових праць (Г.Благодатов, М.Імханицький, Д.Варламов, Є.Іванов, А.Черноіваненко, А.Сташевський та ін.) звертають увагу на національне, етнічне начало цього інструмента і на його сучасне функціонування в системі музичної культури як академічного та народного інструмента з характерними особливостями кожного.

Музично-танцювальні образи грецького танцю «Сіртакі» М.Теодоракіса та угорського «Чардашу» В.Монті не залишили байдужими жодного із слухачів: яскравість виконання, взаємодія колективів з аудиторією настільки вплинула на публіку, що кожен з присутніх міг особисто відчувати атмосферу народного свята з вигуками виконавців, приско-

ренням темпу, зміною остинатних ритмоформул на віртуозні звукові пасажі. Не менш самобутньо і захоплююче прозвучали тремоло в поєднанні з акордовим фонуючим вібрато в «Чардаші», що значно контрастують зі швидким обігруванням музичної теми, – усе це разом з інтер'єром сцени створювало особливе враження музичного дійства з безліччю емоцій, художніх образів та настроїв, які кожен зміг відчувати упродовж одного вечірнього концерту.

Як не дивно, але у диференціації програми концерту (співвідношенні частин цілого та кількості номерів) чітко спостерігаються риси золотий пропорції, що пояснює структурну, художню та естетико-стильову довершеність програми. Відтак, «золотий перетин» програми розпочався із значного стильового контрасту – виступу джаз-квартету «Art-Prestige» та композиції А.Бучинського «Бистрі води», яка викликала у слухачів нові емоції та враження, створила атмосферу яскравих джазових фестивалів, а академічна сцена філармонії на мить трансформувалась в площадку джазових імпровазіцій. Однак, кульмінація музичного вечора тільки набирала своїх обертів створюючи своєрідну екскурсію джазовими стилями XX століття. Після «бібоп» стилістики – з сольними імпровазіціями саксофона й контрабаса, стрибками мелодичних ліній, незвичних за ритмічним поділом та акцентуванням, віртуозними пасажами – на сцені прозвучав один з найвідоміших творів Поля Дезмонда «Take five», що належить до джазового стилю «кул». Емоційна стриманість, відсутність різких динамічних контрастів, інтелектуалізм виконання з «холодним» способом звуковидобування отримали чітке вираження в музиці дуету акордеоністів «Концертіно».

Відтворення історії джазу було б неповним без свінгу, а відтак «гойдання» між звуками мелодичних ходів, особливе відчуття джазового музикування виразились у характерній виконавській інтерпретації варіацій Г.Шендерьова на тему знаменитої «Меккі-мессер» з «Тригрошової опери» К.Вайля на слова Б.Брехта. Цікаво, що у жовтні 2004 р. ця п'єса була виконана дуетом у програмі гала-концерту I-го міжнародного фестивалю «Гармоніка – душа Росії», який від-

бувався у великому залі Московської філармонії ім. П.Чайковського. Саме тоді «Концертіно» був нагороджений дипломами лауреатів та кубком «Золотої Ніки».

Однією з особливостей творчого вечора було використання мелодики – духового інструменту з роду гармонік. Яскравий тембр цього інструмента у виконанні Марини Будди звучав у таких творах як «Пісня таємничого саду» Р.Ловленда, «Мелодія» М.Скорика. Особливо емоційно інтонації музичної теми мелодики прозвучали в творі Є.Петербурзького «To ostatnia niedziela» – польського композитора, чимало творів якого були спрямовані на популяризацію в Польщі музики жанру танго. Небайдужість, самовіддача виконавців акумулювали відповідні настрої і в аудиторії, що проявилось у тихому наспівуванні окремими слухачами рефрену відомого шлягера.

Прем'єрою концертного вечора був твір К.Веласкес «В same Mucho», який у 1944 р. виграв конкурс іспанських пісень у США і з того часу став всесвітньо відомою п'єсою, яку до свого репертуару включали багато вокальних та інструментальних виконавців. У 2013 р. ця п'єса збагатилася творчу індивідуальність дуету акордеоністів «Концертіно», аранжування якої розширило жанрові орієнтири виконавців. В оригінальному авторському опрацюванні незмінною залишилася музична тема на фоні якої здійснюється обігрування її опорних

звуків (I-й акордеон), значно розширюється гармонічна вертикаль до нонакордів (II-й акордеон), яка при цьому не є банальним ритмічним супроводом теми, навпаки – вона ритмічно і тембрально контрастує їй, створюючи цілком самостійне виражальне та художнє значення. Широке використання орнаментики (трелі, форшлаги), застосування акордеонних регістрів, що надають музичному твору характерного тембрового забарвлення – усе це створює враження оркестрового звучання, яке не тільки адекватно виражає емоційно-образний зміст оригіналу, але й значно збагачує його засобами виконавської виразності й інтонаційними можливостями акордеона.

У фіналі концерту звучала п'єса А.П'яцоллі «Libertango». Виконання твору, зрештою, як і увесь концерт, відзначалось новою виконавською інтерпретацією, у якій крім двох акордеонів, солюючим інструментом був також саксофон (Мирослав Пасічняк) з інструментальним супроводом джаз-квартету «Art-Prestige». Намагаючись переконливо і цікаво виразити художній образ означеного твору, учасники дуету імпровізовано відтворювали екзотично звуковий ритмо-колерит на оригінальному африканському том-томі, а також награвали музичну тему на губній гармоніці, що значно доповнювало емоційно-образний зміст оригіналу.

З огляду на те, що практично кожний з вищезгаданих творів концертної

програми є достатньо відомим, а їхні інтонаційні звороти чітко закріплені в музичній пам'яті слухачів, здивувати аудиторію новою інтерпретацією було не легким завданням, однак – художня мета концерту реалізована (!), поставлені завдання виконано (!), а слухачі отримали чимало вражень від програми, яка за своїм значенням в загальному контексті музичного процесу є більш ніж актуальною, адже виконує не тільки естетичну, комунікативну, аксіологічну, але й освітньо-виховну функції, залучаючи широке коло шанувальників акордеона до сприйняття серйозної та розважальної, естрадно-джазової та народної музики шляхом популяризації акордеона – академічного інструмента на професійній сцені обласної філармонії.

Таким чином, презентована програма концертного вечора дуету акордеоністів «Концертіно» увійшла в історію філармонійних концертів Івано-Франківська, на якій звучало чимало творів різних стилів та жанрів з яскравою виконавською інтерпретацією в оригінальних аранжуваннях цього колективу. Сподіваємось, традиція осінніх концертів дуету акордеоністів «Концертіно» продовжуватиметься і музика талановитих виконавців й надалі звучатиме як своєрідна візитівка нових творчих сезонів Івано-Франківської обласної філармонії.

Віктор Сподаренко,
аспірант Інституту мистецтв
Прикарпатського національного
університету ім. В.Стефаніка

ПРИГЛАШАЕМ ПОСЕТИТЬ САЙТ «МУЗЫКОВЕДЕНИЕ И ПЕДАГОГИКА»

www.musicalpedagogy.com

Здесь вы найдете публикации, фото, аудио, видеоматериалы по академической, джазовой и популярной музыке и получите консультации у известных специалистов.

Тамара Айзикович

ДЖАЗ, № 6(46), 2013
Журнал основан в декабре 2005 г.

Учредитель: Валерий Титаренко
Журнал зарегистрирован:
в Государственном комитете
информации политики,
телевидения и радиовещания
Украины 01.12.2005 г.,
свидетельство о государственной
регистрации журнала: серия
КВ № 10698;
в Министерстве юстиции Украины
26.03.2010 г., свидетельство
о государственной регистрации
журнала: серия КВ №16521-
4993ПР

Главный редактор: Народный
артист Украины, действительный
член Петровской академии наук
и искусств (г. Санкт-Петербург),
профессор – Валерий Титаренко

Редакционная коллегия:
Виктор Власов, Николай
Голощапов, Вячеслав Полянский,
Валерий Нифонтов, Алла
Полякова, Анна Пучкова, Валерий
Шипулин, Мирон Черепанин, Елена
Шевченко, Наталья Кряж, Андрей
Шеломенцев, Тамара Айзикович
(Торонто), Анастасия Мазуренко,
Пётр Полтарев, Леся Самийленко,
Сергей Панкратьев, Лариса
Волошина

Авторы номера: Виктор Сподаренко,
Татьяна Пляченко, Валерий
Титаренко, Т.В. Ведышева, Мирон
Черепанин, Татьяна Мольдерф,
Елена Жилкина.

Обложка:
1 стр. – дуэт аккордеонистов
«Концертино»
4 стр. – Сергей Гринченко

Фото: Юрий Варава, Анатолий
Селентий, Виктория Кривоберец

Верстка, подготовка к печати:
Екатерина Кириченко
Подписано в печать 29.12.2013
Формат 60x84/8. Бумага мел.
Печать офсетная.
Гарнитура Newton. Тираж: 1000
Отпечатано: ООО «Артпринтдрук»

Адрес редакции и издательства:
02105, г. Киев,
ул. Чудновского, 7а, оф 53.
Тел.: 044 559 58 70,
050 462 19 25
Подписной индекс: 99826
E-mail: valerytitarenko@gmail.com
jazzmag@bigmir.net
www.jazzmag.com.ua
При перепечатке ссылка
на журнал «ДЖАЗ» обязательна
© «Джаз», 2013